
Hvorfor følges ikke forskriftene om barn i sykehus?

REDAKSJONELT

HALVORSEN S

Er barn så spesielle at de trenger egne forskrifter for sykehusopphold? I denne diskusjonen er det viktig å være klar over at forskriftene baserer seg på solid dokumentasjon om skadevirkninger av atskillelse fra foreldre og søsken og traumatiske opplevelser både av psykisk og fysisk art hvis forholdene i sykehuset ikke er rettet mot barns behov.

Studier, særlig fra England, i 1940- og 50-årene viste dette meget overbevisende. Her i landet ble disse studier kommentert både i Tidsskriftet og i Sykepleien, men det var først i 1971 at Statens helsetilsyn (daværende Helsedirektoratet) utarbeidet foreløpige retningslinjer, og i 1979 kom retningslinjene fra Sosial- og helsedepartementet. I 1989 kom forskriftene som gav sykehuseierne plikt til å tilrettelegge forholdene for barn i sykehus slik loven beskriver. I dette nummer av Tidsskriftet sammenfatter Lisbeth Nortvedt & Bengt Frode Kaser resultatene av en spørreundersøkelse om hvordan sykehusene i landet følger opp disse forskriftene (1). Resultatene er både positive og negative. Det positive er at alle sykehus hadde poliklinikker der barn ble utredet uten innleggelse og at alle sykehus forsøkte å legge forholdene til rette for besøk av foreldre. Det negative er at det er et stort gap mellom forskriftene og den daglige drift ved de fleste sykehus på flere sentrale punkter. Brosjyren Forskrift om barn på sykehus, skal deles ut til alle foreldre. Det skjer ofte ikke. Oppholdsrom og soveplass for foreldre kan mangle. Reise- og oppholdsutgifter for foreldre blir ofte ikke dekket. Det mangler aktivitetsarealer og pedagogisk utdannet personale. Tilbudene er særlig dårlige for ungdom.

HVILKEN BETYDNING HAR FORSKRIFTENE HATT?

Selv om forskriftene ikke er fulgt opp som ønskelig, har de hatt stor betydning. Uten forskriftene hadde ledelsen ved avdelingene måttet argumentere på egen hånd overfor sykehusadministratorer og sykehuseiere. Med forskriftene i hånden har de hatt langt bedre muligheter for å få sine krav gjennom. Særlig

stor betydning har forskriftene hatt når det gjelder nybygg. Her kan prosjektledelsen peke på hva som er kravene. Enda større gjennomslagskraft ville forskriftene ha hatt hvis de var mer presise hva angår areal og bemanning.

HVORFOR ER FORSKRIFTENE IKKE FULGT?

Det er minst tre årsaker til at forskriftene ikke er fulgt opp slik de skal; mangelfull økonomi, manglende kunnskap og feilaktige holdninger. Som vanlig følger ikke penger med forskriftene, og dermed er det opp til eierne å dekke utgiftene. Tiltak for å oppfylle kravene i forskriftene kommer i konkurranse med andre udekkede behov ved sykehusene. I et sykehusvesen i permanent penge nød, er dette problematisk og forståelig, men det må ikke være noen unnskyldning! Avdelingsledelsene møter ofte manglende kunnskap om forskriftene hos sykehusadministratorer både på lokal- og fylkesnivå og helt opp i departementene. Forståelsen for at forskriftene er nødvendige er også mangelfull. Dette bør komme klarere frem i nye forskrifter og i kommentarene.

ER DET ULEMPER VED FORSKRIFTENE?

Det som kjennetegner en barneavdeling i dag er alle menneskene. Korridorene ser ut som Karl Johans gate i rushtiden, og en nyfødtavdeling samlet i ett rom er som folkestimmelen i et kjøpesenter. Mangelen på rom er plagsom både for barn og personale. Uroen sammen med ønsket om kortest mulig opphold, begrenser mulighetene for observasjon av barna. Mangel på kontinuerlig observasjon over tid er en trussel mot kvalitet i arbeidet.

Mange foreldre opplever at de overlates mye til seg selv og at de føler ansvar for observasjon og oppfølging. Dette er en utfordring for personalet. Det kan være et bemanningsspørsmål, men er også et holdningsspørsmål. I enkelte sykehus er de bygningsmessige forhold slik at de vanskeliggjør gjennomføringen av tiltak. I slike situasjoner blir forskriftene en frustrasjon for personalet, før de bygningsmessige forhold blir bedret. Bestemmelsen om matservering på postene er en fordel for foreldrene, men i en presset personalsituasjon, kan det ta tid bort fra pasientrettede oppgaver. Forskriftene om barn i sykehus krever lojalitet fra foreldrene overfor egne barn.

KONKLUSJON

Forskriftene om barn i sykehus er basert på solid dokumentasjon om mulige skadevirkninger av sykehusopphold hvis forholdene ikke legges til rette. De er forpliktende for sykehuseierne og sykehusadministratorene på alle nivåer. Undersøkelsen som er publisert i dette nummer av Tidsskriftet viser at det er langt igjen til forskriftene er fulgt. Forskriftene bør fornyes, og det bør innføres et rapporteringssystem som viser hvor langt sykehusene er kommet i dette arbeidet.

Kanskje burde de også legges til grunn for prioritert tilsyn fra fylkeslegenes side?

Sverre Halvorsen

LITTERATUR

1. Nortvedt L, Kase BF. Forskrift om barn i sykehus. Tidsskr Nor Lægeforen 1997; 117: 4102-5.

Publisert: 20. november 1997. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 14. februar 2026.